उमज

शशिकांत पुनाजी

उमज

शशिकांत पुनाजी

श्री. प्रवीन ढोंका
माये मांगान

राधाकृष्ण पब्लीकेशन

उमज
(काव्यझेलो)
शशिकांत पुनाजी

Umaj
(Poems)
Shashikant Punaji

प्रकाशन - १
२००२

© शशिकांत पुनाजी

प्रकाशक
राधाकृष्ण पब्लीकेशन
कातुर्ली, तुयें
पेडणे - गोंय ४०३५१२

मुखचित्र
पी.ए. सुर्यवंशी

अक्षर जुळोवणी
स्नेह ग्राफिक्स
शंकरवाडी,
ताळगांव - गोंय

छापणावळ
प्रिन्ट आर्ट ऑफसेट्
कुंडय - गोंय.

मोल : ६० रूपया

स्वतः फाटीं रावान
दुसरो फुडें सराचो
म्हणान धडपडपी
भौ. देवेंद्र कांदोळकाराक...

- शशिकांत

मांडावळ

म्हाजो देश १
झीला - १ २
झीला - २ ३
पावसा पाणयाच्यो कविता ४
तां चुकलांच ५
आमची बस ६
गांधीबाबा ९
युद्धविरामा उपरांत १०
आनारी १२
काशांव १३
खडेन खेळलय होळी १४
रंग १५
मास्तर १६
हे राम १७
रती १८
जात १९
स्वाभिमान २०
वजन २१
पर्यावरण दीस २२
रंग रगताचे २४
उतर २५
बाबडो २६
सुखदुख २७
रान २७
टेंडर २९
तकली ३०
बिराड ३४
मोनी नदर ३५
प्रवास ३६
नखेत्र ३७
मोख ३८
वृत्ती ३९
गवाय ४०
रसीक ४१
हांव कोण ४२
देमान्द ४३
ती ४४
निरोप ४५
लज ४६
संकल्प ४७
रात ४८
तिनसांज ४९
होमकण ५०
एक नोट ५१
मन ५२
हांव आनी तो ५३
झरे अस्तिवाचे ५४
इश्टागत ५५
सपन ५६
पावस ५७
सर स्रावणातली ५८
परिक्षा हॉल ५९
कवनां ६०
गोदो काय दादो ६२
रात तरनी ६३
संवसार ६४
गुलमोहोर ६५
सोद म्हजो ६६

म्हाजो देश

म्हाका एक देश आसा
देशाक एक पोट आसा
त्या पोटाक
आनी एक पोट आसा
महा बैलाचां पोट
णव म्हैन्याच्या पोटापरस मोठां
कची कसां पोट
हाडाच्या पिंजऱ्यातलां
बंदिस्त पोट
केंवातरी म्हाजो देश
भुकेन भुक्यालो
तानेन तान्यालो
तेवा पासून
तो पोटभरावणो जालो
आता तेचीं
हाडाचीं जाली तोडां,
भोंक्याचां जालां तुणतूणां
खडेनतरी बसान
तो राम राम जप करता
मदीच मराण येना नाय
म्हणान स्वतःच्या हातींनी
घंटानाद करता
नर्मदेच्या लोटान
तो व्हांवान वचाचो आसा
तो आपलेपण
व्हगडावन बसत आसा
तेका वाटावंक जावो
साद घालून सांगाक जायां
झीलारे, म्हाकाय एक पोट आसा

झीला - १

झीलान,
टेकनीकल काम शिकचां
सिरीस बेगीना गावतली
तळपीर पडलो
तरी पोट भरतलो
विशाल दिष्टीकोन ठेंवन
मॅट्रीक पास जातकच
आय टी आयन धाडलो
लायटीचां काम शिकांक
पूण,
पर्तो-पर्तो फ्यूजच
तुटांक लागलो
हायव्होलटेज ट्रान्स्फॉरमर बसयतलंय
म्हटल्यार,
टेकनीकच सांपडना जाली
सांपडटली रे पुता कशी ?
झीलांक लागलालां पिशां
शब्दा-शब्दांनी घुस्पाचां
वायरी कनेक्ट करच्यो सोडून
शब्दाचीं जुवाळां लावंक लागलो
तेंतूर इतको रंगलो
वयर सराचां
सितिरूच रवलां नाय
पॉझीटीव्ह - नेगेटीव्ह
शॉर्टच जावंक लागली.

झीला - २

झीला, तुका सांगांक इसारलय
कसां वागाचां चारचौगांत
म्हाका दिसलां,
तूयां वात्शीत पत्र
अब्राहम लिंकनान लियल्लां मास्तराक
गाजयशित कतृत्व चौगांफुडच्यान
झीला, साद्या भावार्थान वागलंय
तर धडेक कुरल्यो.लागतल्यो
मगेर सुरू जातली रेस
तुज्या तकलेर पांय ठेवन
मळबाक हात तेंकोवची
मगेर ते वैर-वैर पावतले
मळबाची मोठेपणा गातले
मळबाच्या पलतडीन वचांक सोदतले
तुकां जातालां दूख
तुजां मन रडटलां भळाभळां
म्हणटलां कांयच नसान तो वयर पावलो
हंयसर तसांच जातालां
तेचां घेवक नाका मनाक लावन
जमनीर पाय लांवनूच
चलांक शिक,
जर गाजयतलय शौर्य
तर धीर धरूक शिक
अब्राहम लिंकन
हरलो खूप फावटीं
पूण जिखलो एक फावटीं.

पावसा पाणयाच्यो कविता

पावसा
मीया हंयसर रावतय
प्लॅट नं. ई - ५
तुका हंयसर
पाश्टावयरसून पावळेक
घसरगुंडेर खेळांक
गावाचा नाय ...
सगळे बिजिकाप्यात
पोल्लो काडून बसतले
म्हणान तुयां हंयसून जा
तडक आमच्या घरां
निरोप दि आजयेक
जपान थेयल्ल्यो काजी
चुलीन उडोवंक
नातर पणसाच्या घोटयांचां
सामारां करूंक
खुटयेर फटकूर आसतली
ती कामरांक घेवन
घुस्पट मारून न्हिद
याद करून दी आवशिक
तेरा - ताळकुळयाची भाजी घालूंक
माळयार मुडयेंत नासणे आसतले
तंची बरी भाकर भाजूंक सांग
जायां जाल्यार भिंड्यालाचा
मुठलां मागान घे
येटास भूस मारून जा ...

ता चुकलांच

शालग्या,
तुजां बाये बरा आहा
लगीण जावन,
घोवाघरा गेलय
रंगढंग सगळो केलय
तीन पोराची
आवस जालय
मीयां बाबडो काडटय उगडास
केंवा - केंवा पिकासांव करतय
पूण करतलय काय ?
नळखुट्यांनी खेळटा-खेळटा
कोंडाभायर नळखूटो उसाळचों
तसां तुयां पैस ...
कर गो याद,
तेंवा मीया आठयेन
तुयां गो सातयेन
व्हडयेंसून इलो - गेलो
पान्नीन झाळकिनीं
उच्यूकांनी खेळ्ळो
वानरीण कसां चडय
झाडांच्या तंगशेर
आठय गो शालग्या,
ते दीस गोरवांक फळोंन धरूचे
मुट्टयाच्यो बियो वळूचे
पूण केंवाच काय कळ्ळां ना
तां आतां कळटा
जेंवा,
म्हाज्या पाचयेतल्या झीलान
सेक्स काय ता म्हाका सांगला

म्हणान म्हणटय शालग्या
तेंवा आमी चुकयलांच.

आमची बस - एक स्केच

आमची बस
पांच इयेचार जाल्ली
गाबणी म्हस
खंयच्या कोणान
केंवा थपकल मारीत
सांगाक जायना ... गॅरेंटीच ना
तरीय करचो प्रवास
हाडाची तडतड
वासाचो फसफस्
गजालीचो पचपच्
पावलां कणकणी
ब्रेंकाचो कचकच
आमची बस...
चडटेर तिची
रडारड
गियारांची खडाखड
फाटीक हड्डां
हड्ड्यार फाट
कर्र SS कच
आमची बस ...
खडड्यार खड्डो
खड्ड्यार बोचों
कपलार बुल्लूक
तरीय पिल्लूक
आमची बस..
खळांतल्या तोरांसारकी
खचा खच्
धांवता झूक झूक
बेमंता बे SS बें

आसा - ना
ना - आसा
इली जाल्यार
झाडून व्हरता
फुडें बंद
पडल्यार जाता
तरीच वच
उब्यांनी वच
बसान वच
चिड्‌डान वच
घस्टान वच
तेंकान वच
झेमत वच
कसोय वच
घरा पावतकीर
नज - नज
तरीय वच
आमची बस ...

गांधीबाबा

गांधीबाबा,
तुजे आदर्शवाद शिकोवचे
दीस बोर्फोसान केवाच फुटले
शांती-बींती हेंच्यानी
भर ड्राय डे दिसाच
घोंटून वडयली
फेणयेच्या काल्सान घालून
प्रिन्सीपालाचो वाडदीस
मोठ्या दबाज्यान वडयलो
भूरग्यांनी भाशणां वाचली... तेच्या मोटेपणाची
शाळेक कलयात लावन
तेंच्यानीं तुजी जयंती केली
लैतांवाच्या मासाची कडी करून !
'सर्गी जाता तोशे सवसारान जांव'
म्हणान हारोवणी केली,
गांधीबाबा,
तुयां जायशीत महात्मा
घुंवता आसत तुजो आत्मो
शाळेच्या पाठ्यपुस्तकान
तुयां आत्शीत राष्ट्रपिता
पूण हंयसर बसली लावाभुतां
तेंका जिवानशीं मारून
तेंचो म्हाळ घालूंक जावो
तेंवाच
इस्कॉलाच्या दाराचा कलयात काडून
घैरावात इटलेल्या तुज्या फोटवाक
कोण तरी हार घालतले
हरे राम !

आनारी

तीन खुरांनी
भांगरावरी ल्हाय उसाळटा
उतवार,
थापो जाल्ली फटकूर
चुलत्या पाट्याक धेंग लावन
वांगर वैलान कोंळ आवळून आंग शिरशिरावचां
तसो मी धकाक शेकतय
फाटल्यान मोठ्ठी आनारी येता
म्हाजा घर भिजोंग...

झीलान हाडून दिल्ल्या टिव्हीर
युध्दांत शहीद जाल्ल्या फामीलीक
लोकांनी दिल्लो पैसो वांटलो
तां आयकलां पंतप्रधानाच्या तोंडातल्यान
झीलान हाडून दिल्ल्या टिव्हीर
मगेर म्हाज्यो खेपार-खेपो किद्याक
झीलाची मनीआर्डर म्हैन्याचे म्हैन्या
ना चुकतां काडटेर हाडून दिय
हेंचाच असां कसां जालां
पंतप्रधानाची मनीआर्डर आजून कशी पावना ना
पैसे सोंपले काय ?
पत्तो चुकलो काय ?
पूण जावंकच शकना ना
पंतप्रधान चुकांकच शकना नाय.

काशांव

हो काशांव
म्हाका जड जावंक लागला
मड्याच्या वजनापरास
मड्याक पडाच्यो सोडून
आयात केल्या काशांवाक
घाणी घुट्‌टाणी पडल्यो
काशांवान न्हिदान रावाचां
असां दिसना ना
बोफोर्साचे तोफगुळे परवाडले
पूण नू हो काशांव
काशांवान म्हाज्यातला जवानाचां मडां
घुस्माटान फुगार जाता
म्हणान इस्कून काडून
म्हाज्या मड्याक अग्नी दियात
कफन, लाकडां-बुडकुलो
वाणपाण करून हाडात
बुडकुल्याक चील ना
ह्या तपासून बगात
म्हाज्या मेंदवाचो फार जावचेपयलीं
भ्रष्टमेंदवाचो फार जावचो आसा !

खडेन खेळलय होळी

असां गो कसां जालय तामडां
गुलालात रंगलां म्होवाळां
कोणी गो मारली पिचकारी
खडेन गो खेळलय होळी
कोणी गो पुसलो रंग तोणाक
फाट कशी जाली भडाक
तूया रंगात दिसतय भारी
खडेन गो खेळलय होळी
पाल़ो सो गो कामूरतय
हळूच काय गो दडयतय
रंगान कशी भिजली साडी
खडेन गो खेळलय होळी

रंग

रंगानी घुस्पपाची
संवय हालींच जडल्या
मदी - मदी
सूर - तालानीय घुस्पतालो
अचकित केन्नाय,
मनां-मनां घुस्पतात
घुस्पवपाच्या रोदांत
खंयतरी - केन्नातरी
हांवूय शेणटा
देखून,
काल सावन पितारपाक घेतलां
सेल्फ पोट्रेट,
हारश्यांतल्या प्रतिबिंबांत
पोट्रेट रूपकाराक येता
पूण अंतरंग
रंगांनीच मिसळ्ळयात
वेगळावप जमच ना
अस्तित्वच शेणलां
मूळ रंगाचो कोर सोदित ..
आनी
पोट्रेट म्हजे भितरच
घुस्पता ...

मास्तर

तुमी शिकयलोच ना आमकां
खरो इतियास
पुस्तकांतल्या धड्यांतलो राष्ट्रपिता
होच आमचो आदर्श थारलो
भिकेचे दुवाळे लावपी
आमचो आवडतो राष्ट्रीय फुडारी जालो
गुरूजी,
तुमी शिकोवंक जाय आसली
सगळयांचीच जिवीत काणी
धापय - लिपय करी नासतना
मागीर राष्ट्रपिताचो कुकूम
कोणाक लावचो
तें थारायतले आसले आमी
तितली बुद्द आसा आमकां
गुरूजी,
तुमची म्हण कितें चुक
तुमी शिकयलो इतियास
तो पुस्तकातलो,
खरो इतियास
आता कळूंक लागला
जेन्ना
नथुराम गोडसे कांय जाणाचो
राष्ट्रपिता जावपाचो
यत्न करता.

हे राम

हरशीं ताच्यांत रामूच ना
आसा तें पायणेल गर्बकुडीत
ताचेर फुलां घालची सोडून
ते अयोध्येत विमानसेवा करतात
कोण तुज्यो रथयात्रा काडटात
कोण तिरकामटे खानाक लावन
पादुका सेवा करतात
भरतानूय पादुकापूजा केली नासतली
इतली मशिद तोडपाक
रामभक्तांनी कारसेवा केली.
कोण विटो माथ्यार घेवन
पांडुरंग सर्विस करपाक तयार
थोडे रामकुपी घेवन तान भागयतात
रामा पुरूशोत्तमा,
किदेंय म्हण
तुका दिस बरे आयल्यात
राम उतरान राम दिसता
तुज्या नांवान घंटानाद चल्ला
तुजो म्हाळ घालपाकूच
ते फुड़ें सरल्यात ...

रती

झेमेच्या भारान
दोळे लकतना
प्रणयरंगांत,
रममाण रती
फांतोड पारार
सुस्त न्हिदची
तसो हो वाठार
शांत ... शांत ...

जात

मनीस म्हण जल्मलो
मनश्यावरी वागता
तरीय, तुजी जात खंयची ?
रावूं नज जावन
प्रश्न मोखलो
जाप गावली :
सटयेची रात
तशी ही जात
सद्दां वाजोवची
जगजाहीर करची
तुजो धर्म खंयचो ?
यदा यदा य धर्मस्य ...
होच म्हजो धर्म
सोळा सहस्त्र नारी
हीच म्हजी संस्कृती
तेत्तीस कोटी देव
तोच म्हजो धर्म
मनश्याक मनश्यावरी जगयता
तीच म्हजी जात.
जातीक पोटजात आसा
कांयकडेन,
नांवाक... आडनावाक
दसून उरल्या घट्ट
देखून आतां ती
काडून उडोवंक जाय
सासणाची.

स्वाभिमान

झगडल्याबगर मेळना
हें खबर आसून लेगीत
झगडूंक फुरफुरपी बूद
भितर पावतकच
बरेपण जोडचे खातीर
धाणाक थेयली
"फुडल्या वर्सा" पळोवया
ह्या उतराचेर पातयेवन
तुमी फुडार पळयलो
सादो सुदो न्हय... पर्जळीत
पूण मतींत घेयात
उतरार पातयेवन
तुमी खणली,
फुडाराच्या फोंडाची बुनयाद
इतलेंच न्हय,
जो मेरेन तुमची कुस
वांझ आसा हें ते जाणात
तो मेरेन तुमच्या फुडाराचेर
दिसाउजवाडे बलात्कार करतले
तुमचे खातीर झगडटल्याक
तुमी काळखान मस्तीतले
तो मेरेन तुमचो
उपभोग घेत रावचो.

वजन

वजन कांटो घेवन
येत्या - वैत्याचें
वजन मेजपाक बसलां
कोणूच कांट्यार उबो रावना
कांटो शुन्याचेरूच
कांपता ... फुतफुतता
जाणा मू ,
धंदो करपाक
वजन लागता.

आंतरराष्ट्रीय पर्यावरण दीस

५ जून,
सैमूच गोळाक लटकलो
राजपथारूच गोळीचो महारूख
शेकानशेक पातळ्ळो ..
मुळां पलतडीं... तेंगशी आलतडीं
आलतडकार - पलतडकार
सिमावादाचीं फुगेटी फुटली
ओपिनीयन पोल आयलो
झाडावेलीं पानां गळून गेलीं
टी. बी. पेशंटावरी महारूख
निस्तेज पडिल्लो ...
कोणाचो बापूय,
पोना चिड्डून मेल्लो ... कुशील्लो लेगीत
स्वतःची मूळ वळख शेणोवन ...
तो कोण ?
वादाची किट उसळळी
बायलेन आपलो घोव म्हण
कोर्टान दावो केलो
सुनावणी चालू जाली
हायकोर्ट ... सुप्रिम कोर्टमेरेन
आइल्ल्या दिसा कोर्ट
महारूखाचो जळोव,
चुली कणकणी पेटपाक लागलो
ताची कूड
मातये भरवण जाली
हाडां
... न्हय अस्थी
ती सुणें घेवन गेल्यांत
रॅबीज जायत हे भिरांतीन

समेस्त दारां गच्च धापून
बिजीकाप्यांत लिपल्यांत
आनी,
सुणीं मनश्यावरी भोंकपाक लागल्यांत
मे लॉर्ड,
हू इज ही ?
तो हिचांच घोव हाचो किते पुरावो आसा ?
हय सायबा ,
आसा पुरावो,
तुमच्या सगळ्यांच्या आवयचो घोव

रंग रगताचे

रगत तांबडें आसता
रगतान पेशी आंसतात
तांबड्यो .. धव्यो ..
पूण हालींच्या सर्वेप्रमाण
रगताचो कोरूच बदलता
कोणाचें रगत किटेलां
कोणाचें जल्ल्यांवरी
धव्वेफुल्ल पडलां
कांय जाणांच्या रगताक
वंश परंपरेच्यो काटमुयो भरल्यात
कोणाचें रगत सांडलां
ह्या पुण्यभुंयेचेर,
कोणाचें रगत रकलां
ह्या रस्त्याचेर
कोणाचें रगत चोखलां
हाडकुळ्या देहाभितर
कसलें आनी कोणाचें
वळखुपाकूच कठीण जालां
रक्तपेडयेतलें रगत लेगीत
अस्तित्वहीन जालां
देखून, रगत कोणे मागपाचें
कोणे दिवपाचें, हेंच समजना.

उत्तर

हांव उत्तराक भिवपाक लागलां
पयलीं वाटसूरें - बेवारसी
खरशेल्लें, अपंगूळ उत्तर लेगीत
मायेमोगान वेंगेंत घेतालों
पूण एक फावट
साडे भावार्ती दिसपी उत्तर
म्हज्याच वेंगेंत निश्प्राण जालें
पुलीस तपासांत हांव घुस्पलों
तेन्नासावन उत्तराचो आनी
म्हजो छत्तीसाचो आंकडो
नवकाव्यातलें रफ़् उत्तर
जरी वाटेर मेळ्ळें
तरीय हांव भियेतां
हाताक मेळटा तें शेंवटिता
नातर कूस तरी मारतां
पाडेल्यान भाटांतल्या करकिचे
सुके सडसडीत नाल कोचुचें
तशींच उत्तरां ...
पयलीं हांव फक्त गाळींकूच भितालो
थर्त ...
आता दरेक उत्तराकूच भियेतां
ताचे रंग - ढंगूय म्हाका दिसपाक लागल्यात
रंगावेल्यान पारखणी करप,
दिसानदिस महाकठीण जालां
ताचो संबदूच तोडपाक धीर जायना
कारण संकटावेळार तींच पावतात
हांव थर्त भियोलो तरी,
आपूण जावन म्हाका वेंगेंत घेतात
देखून, हांव उत्तराचो मोग करता.

बाबडो

कितें सांगूं
पापया घुस्पलो मदेंच
निसरगांठ मारूंक विसरलों देखून
पापया
माड्डलो भितर
पळवाट शेणलो देखून
पापया,
चपक्यान गावलो
गतीहीन गात्रा जाली देखून
पापया,
ज्युस्त फारावलो
गरेल्याचो फारो चुकयलो ना देखून
पापया,
आवुंळळो मनांनी
गांठ सोडोवपाक जमना देखून
पापया,
हांवूय मोनो जालां
मळबवोंगी सपन भंगला देखून
बस्स, हीच म्हजी प्रतिक्रिया ..

सुख-दुख

मारूं नाका सुखार झोंपय
मात्शें तरी दुःख आठय
वस्त्राक आसूं भांगरा गांठी
मनिसकाये जागय मठी
खोंपटेतल्या पिजक्या बोंनरार
आवय नात्यान मार शिलाय
माळये पलतडी इंद्रधनू रंग
जांव नाका पळोवंक दंग
बुनयाद तुजी सकयल आसा
तिजी मात्शी सोद खोलाय
वाऱ्यावरी दर्यांत चल्लां तारू
वलय आता नाका मारूं
नदरे पलतडीं देग शेणल्या
तिका मात्शी कुशीक आफय

रान

रातभर शियांळून गेल्ले
पांचवेंचार रान
फात्यापारार नाच्च जालें
उच्युकांच्या खेळावरी
कवळ्या कातळेवरी
धव्याफुल्ल पांगरूणाक छेदीत
सूर्य उदेलो
तरी रान सुस्त पडिल्लें
हात लावन जागयतलो
म्हळयार,
धव्याच कोरान
वाट इरगळून गेल्ली.

टेंडर

जाय जाल्यार
भरात टेंडर
जाचें कोटेशन चड
ताकाच कोंत्राट
देखून आयजूच
टेंडर भरात
फावोर मारून
कोंत्राट मेळचे ना
मंत्र्याची चीट
चलची ना
गुड्डोय मारपाचो ना
लोकशाय पध्दतीन
कायद्यान मेळटले
उण्या आंकड्याचे
धरपाचें ना.
देखून व्हड आंकड्याचें
टेंडर आयजूच भरात
टेंडर तुकाच मेळटलें
टेंडर कसले जाणात
म्हज्या एकाच मताचें

तकली

दोतोर
तकली घुंवता
कशी घुंवता
वाटकुळी ..
केन्ना घुंवली
मद्यानेर
कितें खाल्लें बी
हय चिकन
वांगडा व्हीस्कीचे
फक्त चार पेग
हे घे रशेद
जेवल्या उप्रांत
न्हिदचे पयलीं
सकाळी ... दनपारा ... रातची
बरें दोतोर,
फारीक खंय करूं ?
नंबर काडटा तिचेकडेन
दोतोर,
तकली घुंवता
कशी घुंवता
तशीच राउंड
पयलीं केन्ना घुवल्ली
फाटल्या शेनवारा
कितें खाल्लें बी
जेवल्लो शुद्ध शिवराक
श्रावण न्हयः ?
पोटांत घुडघुडटा
हे घे रशेद
सकाळीं एक

दनपारां दोन
रातचीं तीन
हें घे इनीसांव
बरें दोतोर,
फारीक खंय करूं ?
हांगाच !
दोतोर,
तकलीच घुंवता
कशी घुंवता
गर SS गर
हें वाच पळोवया
A S D F L K J
पळयताना विस्तीक त्रास जातात
तशे जायनात
हांगा पळय,
भितर काजुलो दिसलो
दाम बटन,
दाम ... दाम ... दाम
हे घे रशेद
जेवचे पयलीं
जेवल्या उप्रांत
न्हिदचे पयली
बरें दोतोर,
फारीक खंय करूं ?
भायर
दोतोर,
घुंवळ येता
भायले वांचला
पेंशट बी पेशन्स
वीद् होमिओपाद
हय दोतोर,

हांगा दुखता
चेप ... चेप .. चेप
हे घे रशेद
सायनस तें
बरे दोतोर
फारीक खंय करूं ?
भायर.
दोतोर
फोटू काडूंक जाय
किदें जाता
घुंवळ येता
कशी येता
घुंवता ... काळोख येयना
आनी कितें जाता
मानेचो कणो ...
काड बुशकोट
राव उबो
रावलो ... रेडी ?
थँक्यू.
मात्सो दिसता ... स्पॉन्डलायसिस
पूण तशें काय ना
बरें दोतोर
फारीक खंय करूं ?
हांगाच
दोतोर,
हॅलो कोण उलयता
हॅलो, हांव उलयतां
तकलीच घुंवता
कशी रे ?
पित्तान म्हणटात
कामणीन म्हणटात

लिवरान म्हणटात
नेरवां फ्राक म्हणटात
ब्रेन ट्यूमर म्हणटात
मेंदू जोर लेगीत म्हणटात
यो तू फाल्या,
पळोवया तुका,
हे घे रसाद,
हॅलो, XXX टेबलेट् XXX कॅपसूल XXX बॉटल
सकाळी - दनपारा - रातची
दोतोर फारीक खंय करू ?
हांगाच.
दोतोर घुंवळ आयली कितें करूं ?
हॅलो ...

बिराड

चिमणेची चिंव चिंव
कुडीच्यो वण्टी सादयतां
भिरभिर नदरेन ...
खाटीवेल्या बंद पंख्या पात्यार
बसून म्हणटा :
तूं फक्त सपनाच पळय
हांव म्हजो घोंटेर बांदता
तुज्या बिराडार ...

मोनी नदर

गर्बार रातीच्या
उरार थीर
नदर मोनी...
दुस्वासी नदरेच्या
उरांत गर्व
सोदिता वाट ...

प्रवास

प्रवास चालूच आसा
केन्ना पदप्रवास
केन्ना सायकल, मोटार,
बस, ट्रेन, विमान ...
कसोय आसूं
प्रवास करचोच पडटा
केन्ना जोडयेन
केन्ना एकमुळेपणान
सुखान ... दुखान
विचारी मनात ... बिनधास्त
गणित तेंच
जाप वेगळी
प्रवास तोच
प्रवासाची वर्गवारी
कोण हायक्लास, सेकंड क्लास, थर्ड क्लास,
रूपडीं वेगळीं
तातूर म्हजेसारको
आदर्शवादाचीं तत्वां
गांठीक बांदून भोंवपी
फटींग न्हय
म्हण नेमान आपली
आनी हेरांचीय तिकेट काडपी
अचकीत टीसीक सापडटा
तेन्ना खादीच्या सदऱ्याच्या बॉल्साक
बुराक पडटा आनी
तत्वां शेणत वतात ...

नकेत्र

घराक एक नकेत्र हुमकळटा
काळखांतल्यान लखलखीत
उजवाडाकडेन व्हरपी
नकेत्राक एक व्हड इतिहास आसा
दिवाळी जांव, नातलां जांव
तें थंयच आसा
दर एक रात
ही नकेत्राची दिवाळी आनी नातलां
दिवाळेक वाजत - गाजत
जरी आयलो नरकासूर
नातालांक घुमटा तालार
बॉल्साभर सुख घेवन
नातालपाय आयलो
तरी नकेत्र हात मुखार करीना
इदाच्या, अर्द चंद्रिमाचो उज्वाड
घेवपाकूय ताचो हावेस ना
हें नकेत्र केन्नाच
हांसना - रडना ... शिणयना
सादें ग्रिटींग कार्ड धाडलें ना म्हण
तांका ना खंत ना हुस्को
तें समेस्ताक सारकेंच
तें पळयता
ताका न्हेसोवपाखातीर हाडिल्ल्यो
फोली - कोडे पळून घेवन व्हरतना
देखून तें फकत
मिणमिणटा ...

मोख

तुमी दोतोर इजनेर जाले
महत्त्वाकांक्षा आनी ध्येय
हाची शिदोरी घेवन,
पावली मारपाक शिकयलें देखून
टक्केवारीच्या सर्तींत
तुमी शेपटी तुटसर धावले
तृप्तीचे धेंकर दित !
नातर आमी
खंयची वाट कोण नेणा
कनवटीक धा पैशांचें नाणे नासतना
वाट माड्डायत गेले
कानात वारें घुशिल्ल्या
पाडकाबशेन ... शेपडी फुलोवन
लांडे आसले तरीय!
खंय पावतले हाची सुलूस नासतना
खंय पावले.थंय पावले
थिरावले थंय
स्वतःच्या पांयांचेर उबे रावले
आवय - बापायचें तेंच ध्येय आसले,
पोर आपल्या पांयार
उबो रावल्यार पुरो !

वृत्ती

आमकां केन्नाच
संकेत गावल्लो
एक दिस
चवायर घेवन नाचपी
तुका शेवटून,
भुंयेर कोसळायतले
ही वृत्ती
आयची न्हय
मखरान बसोवप
तुस्त तोखणायेची
फुलां शिवरप
नाचय - नाचय नाचवप
आनी एक दीस
चंवरून आयिल्ल्या रूखाचे
तेंगशेर चडोवप
आनी धुकलून
उपडी पाडप,
देवपणाचे खुणेचोच
खून करून !

गवाय

विर्यात बुळबुळीत जाल्लो
निरोध,
वापरून भायरावचो
तशी तिका,
मोखून मारली
दिसा उजवाडे
केल्ल्या बलात्काराची
गवाय शेणोवन ...

रसिक

ओ काय ठो - य कळना
तरीय,
घणसा बैलावरी
मान हालोवची पडटा
अरसिक म्हणचेपरस
हेरावांगडा मान
धोलावप समा
देखून,
राग, ताल, ख्याल
हाचे रकोवचें मॅल
आलायतें....

हांव कोण ?

हांव भिकलो आड्डो पोखरो
फट घालून खरें काडपी
धुंवतल्या उज्यान पेत्रोल वतपी
बामणाक बामण पॉलीशी शिकोवपी
तो हांवूच पोखरो
म्हजें आडनांव म्हळयार
एक मोSSठो प्रश्न
म्हज्या बापायचें नांव
हें खापरपणज्याचे नांव
म्हजें नांव हें
बापायच्या आज्याचें नांव
परंपरेक धरून,
नांवां घालीत गेलें
पूण बापायवरी,
हांवेंय पणज्याचे नांव
कोनश्याक घाले
मळबवेंगी सपंन बाळगून
पूण पोखरून हुनीर काडपाइतले
सपन सवाय चडूच आसलें
ह्या कट्टेखायऱ्या पोखऱ्याक ?

देमान्द

कसता ताची जमीन
रावता ताचें घर
कायदो केदो मोठो
पूण सगळ्योच पळवाटो

रावता तो मुंडकार
राखण करता सरकार
तलाठ्याच्या उताऱ्यार
भाटकारूच मुंडकार

कोणाचो गोठो
खंयच्यो वाटो
धारायता कायदो
आदवोगाताक फायदो

देखून कसतलो कशीत उल्लो
खावपी खायत उल्लो
कूळ कोण, मुंडकार कोण
देमान्द चालूच उल्लो.

ती

पाजीची देडशें,
सोंपणा चडटना - देंवतना
नेमान नदरेक - नदर गावताली
पूण मुखामळ मोनेच
तिजें आनी म्हजेंयबी
आंकवारपणासावन
काजार जावन,
चार वर्सां गेलीं तरी...
काल मुमुरखें हांसलें
हांवूय अचळय हांसलो
तेन्नाच्यान तें
पांज चडटना - देंवतना मेळना
जांव येता ...
कितल्या तरी वर्साउप्रात,
तेचें न्हाण चुकलां ...

निरोप

झक् मारली तुजी सिनियरीटी
शेंटार बसले कायदे कानून
प्रमोशन जाय तर एक कर
फाल्यां मामलेदारा मूखार
ॲफिडेव्हिट करून उडय
ह्या बोटावेली थुकी,
त्या बोटार कर
पन्नास पडत ना पडत
पन्नासांनी साठ कर
परवां नेवो तेर्म हाड
येरवां रिटायर जा
निरोप सुवाळोय करून घे
दुकां गळय,
भेटवस्तू दिल्यार
ॲफिडेव्हीटाचो खर्च सुट्टलो
वाडटे बेकारीक संद दिवपाक
आपणे धा वर्सां पयलीच
व्हीआरएस घेतिल्ल्याचें सवंग फुलय
फुलांचे हार गळ्यांत पडटले
आ़नी ज्युस्त १ तारकेर
परत रूजू जा
पगार उणो ... हुद्दो व्हड
तुकाय फायदो, आमकाय फायदो ...

लज

जीव आसल्यार
भीक मागून खायन
बेकार लवडेपणा करचो ना
भीक मागप लज न्हय
भीक कितली घालप
हाचेर लज धांपता ...

संकल्प

दर वर्सा संकल्प सोडटालो
सदांच रातीकडेन,
डायरी बरोवप ... पुराय दिसाची
दुसऱ्या वर्सा पयले दिसा,
पोरनी डायरी चाळटालो
धव्याफुल्ल कोऱ्या पानाकडेन
पळोवन परतो संकल्प सोडटालो
डायरी बरोवप ... पुराय जिविताची

रात

कालची रात
यादींनी भिजली
चिंब ... चिंब
मोरपांखी सपन
केदोवेळ जागले
वथ्रेत ... सपनेत
पावसाळे रातींत
मन व्हांवून गेलें
पैस ... पैस ..

तीनसांज

तीन सांजेच्या कात्रेवेलो
झिरझिरीत काळोख
म्हाका कुरू करता
पर्तुन पर्तुन...
गादयेर निकतोच
बोवाळ सुरू जाला
नव्या वर्साच्या संकल्पाची
गांठ धील जायत चल्ल्या
पावलां आडखळतात
मनांतल्या मनांत
कांय खीण
किण्ण ... बिण्ण
फाल्यांच्या भरीभारार रावून
मनाचीं जाल्लीं भकलां
एकठावतात
गादयेवेल्या काल्सान !

होमखण

आनी कितल्या जाणाचें
बळी वतले काय ह्या होमखणांत
फाटली किंतलींशी वर्सांसावन
होमखण धुंवत आसा
बळी करपाक शेंस भरल्या
तेंच एक एक लाकूड उडयतात
पालवपी होमखण पर्तें पेट्टा
आनी अचकीत एकदिस
होमखण भगभगता
लासून कोळसो करपाच्या हावेसान
आनी त्याच वेळार
ताका धुकलून घालतात
ताणेच उडयल्ल्या लाकडाबशेन
किळांची हुयेली गोबूर जातात
मुंमरान ताचें अस्तित्वच शेणटा
पर्थुन दुसरें होमखण पेटयतात
आत्मविश्वासान..
पूण ताका खंय खबर
केन्नातरी ते ताकाय लासतले...

एक नोट

शंबराच्या करकरीत नोटींनी
एका रूपयाची नोट
हिवाळ्यावरी हुळहुळटा
असंख्य नोटींनी
घुस्पुची तिका संवय ना
ती सायेच्या बॉल्सांत
एकमुळीच आसली
तिका त्या बॉल्सांत
आसलें लाखाचें मोल
ती वाट सोदता
ती साय ... तें बॉल्स
ती अर्पुबाय ... तो मायपासी स्पर्श !

मन

इस्पिकांच्या बंगल्यावरी
कोसळ्ळां आख्खें म्हजें मन
आनी वाऱ्यार हूबून पैसावल्यात
सावरीचीं बोंडां तांतूर
खादीचीं वस्त्रां घालून
खरें रूपणे लिपयतना
जुस्त दिसले म्होंवाळे
शिगम्याच्या शबयचे
शबय घालची काय ना
हें आता थारावंक जाय.

हांव आनी तो

हांव बसला एकमुळो
घेवन व्हिस्कीचो ग्लास
खंयतरी तनरी लावन
कोक ताळ्यासकयल रकयत
मुखावेल्या जोडप्यातलो मोगी
म्हज्या ग्लासाकडेन पळयत
तरणें ताठे कोंबडेची तंगडी तोडटा
ताका आसतली काय खबर
जबड्यांतली तरणी ताठ कोंबी
आसली म्हण नीज मोगी
कोणाची तरी... केन्ना तरी
विचारांच्या चक्रांत हांव सांसपीता
बशयेंतले कोंबडेचे जांगड.. मोगान
आनी तो सांसपीता,
आपणाल्या मोगिकेच्यो म्होव-लूशलूशीत जांगो
प्रणयरंगाची धुंदी चडोवपाक
म्हाका चडल्या धुंदी
ते भिरकेंत उठून चलूंक लागलां
तंदुरीचे तें जांगड
तशेंच सोडून...

झरे अस्तित्वाचे

सायबर कॅफेंत बसून
संवसार वेंगावपाचो हावेस
संवसारांतल्या पेजाद राष्ट्राध्यक्षाक
उक्तावन दाखयतनाच
उदकाचे झरेच मुणल्यात
खाकेंत दोड घेवन
जनतेची चल्ल्या पांडुरंग सिर्विस
थेम भर उदकाखातीर !
आनी राज्याचो मुखेल
फिल्टर्ड उदकाची बाटली
मुखार दवरून
संगणकाचेर उदकाचे
झरे सोदता.

इश्टागत

इश्टागतीचे नशेंत
वर दिवन सोडलो
तथास्तु म्हणटना पळयलें ना
आनी भस्मासूर जल्माक आयलो
वराच्या खुस्तार
मेळटा ताचे धपक्या धपक्यार
भस्म करीत सुटलो
ताका आडवप
म्हाका जमलेंच ना
वेळा काळार हांवें
ताका दुस्मानाचेर सोडलो
आपल्या सुवार्थाखातीर
हें करतना,
ताका ब्रम्हांड दाखयलें
सुंगटां दिवन
पोंयूय दाखोवपाची दाखयली
ते पोंयेचो तोच आतां
राजा जाला !

सपन

कार्रेगाद काळखान बुडपी
कर्म दळिद्र्या,
मळबाक हात तेंकोवपी
सपनां पळोवंक नाका
जंय
विश्वामित्राचे तपश्चर्येक
मेनकेन आडमेळें हाडलें
थंय तू खंयचे भानशिरें
तुवें कितलेंय
शेपडी - बोडीक धाडायलें
तरी,
साक्षात लक्ष्मी,
आडमेळें हाडल्याबगर
कशी रावत ?

पावस

आश्विनातल्या पावसान
मिर्गांक पसून
फाटी उडयलों
कामळीची खॉळ
खूटयेर हूमकाळावन
म्हाका काश्टेमेरेन
भिजयलो...

सर स्त्रावणातली

तूं स्त्रावणातली सर
चिंब चिंब भिजयता
विणयेतल्या जायांचो
धुंद परमळ घेवचे पैलीच
अदृश्य जाता ...
हांव सड्यावेली फुलां
वेंचीत भोंवता...

परीक्षा हॉल

मसण शांती खाकेक मारून
परीक्षा हॉलाचो जन्म जाता
पिन ड्रॉप सायलेन्स
म्हळयार नेमके कितें
ताचो अर्थ सापडटा
पास जावपाचो आत्मविश्वास
कनवटीक बांदून आयिल्ले
सुतकी चेहऱ्यान
धव्याचें काळें करतात
ल्हवूच चोरयां
कोणतरी सुपरवायझराक पळयता
जांगेर कॉपी बरोवन हाडिल्लो
नदरेची चुळबुळ चालूच दवरता
सुपरवायझर सरभोंवतणी
नदर घुंवडायता,
समस्त,
कोरी पाटी आसूनय भरभर बरयतात
आनी
खिणांभितर तांची शीघ्र लेखणी
बोथट जावन बेशुध्द पडटा
परती किण्बिण्
कपलावेल्यो आठयो आवुळतात
निमणी जाता घांट
हॉलाचो पुर्नजन्म जाता
आनी, खिणाभितर पुनर्मरण लेगीत.

कवनां

१.
केंस पिकले
म्हण म्हातारो जायना
पिराय वाडली
म्हण जाण्टो जायना

२.
नावांत आसा कितें
खूब कितें ...
सांगू नज येदें
नांवा फाटल्या नांवा येदे ...

३.
गाज,
सादयत गेलो
मनाच्या खरीची
भांग ल्हारां
काडे - सुकतेची
वाट सोदित ...

४.
आडवी उतरां
उबी केलीं
काय कविता जाता
तकलेवेल्यान वचपी
शाणेपणां सांगलीं
काय तत्वज्ञान जाता.

५.

सवासणिच्या आमाड्यावरी
मळब गच्च भरलां
धर्तर वेंगोवपाक ...

६.

वोंठाक वोंठ
घस्टले,
जोगूल कशें ..

७.

दुसऱ्याक वाट दाखोवपी
ही रीत कसली
वाटसुऱ्याची वाट शेणोवपी
ही दिका खंयची?

८.

तुजे वोंठ
म्हज्या वोंठार
चेडये
तुजे वोंठ
ताज्या वोंठार?

गोदो काय दादो

तुका मेळपाक येता
म्हण सांगून धाडले
हांव हुमऱ्यार बसून रावलों
पूण तूं झळकलोच ना
सागूती खावया
म्हण आफोवणे दिवन
दब्यान कितलें आसा
तें पळोवंक गेल्लों
ताका कळाव किद्याक जालो
देखून तुका पळोवन यो
म्हण मनीस धाडिल्लो
तोय आयलो ना.
माणार वचून कितेंय
पोटांत उडोवपाक हाड
म्हण सांगून धाडलो
तोय आयलो ना
हांव चौगांची वाट पळयता
आनारी घेवन आयिल्ल्या
आशाडी पावसाच्यो पांवळयो
बल्कावांत बसून नियाळटां
हांव कोणाची वाट पळयतां
गोदोची काय दादोची
पूण भुकेपोटार
हांव वाट पळयतां...

रात तरनी

रात आजून आसा तरनी
मनां मनांनी
यादी झडयत जाता मोनी
रंद्रां रंद्रांनी

आकूळ-पिकूळ जीव असो
चंद्रिमाक जाला पिसो
चंद्रीम खेळटा आपा-लिपा
कुंपां-कुंपांनी

येवची आसा सर पयलीं
शिरशिरांवंक कूड सगळी
भरला मोग शिरतंरांनी
रात आजून आसा तरनी

सांतगिणीचो मस्त परमळ
बरोवची मोगा वळ
दोळयांतल्या पापण्यानी
रात आजून आसा तरनी

संवसार

झाडांच्या मुळांत सवसाराचें छत
तेंगशेर तांच्या सवण्याचे गीत
पोथी पुस्तकाची हूमकळे
सवण्याचे गे शाळे
आवळती भोरो पालकण्या येली
थंयच विणली वेणी चिणकूली
आवस म्हाजी हनता जळोव
लागी करी शिरपुटां गांव
झेलपटे म्हजी पावला-तकली
शिरपुटां भोरो जड हो भारी
तरीपूण गुणगुणती
कवितेच्यो गे वळी.

गुलमोहर

जुवानपण केळयल्लो
वैशाखांतलो गुलमोहर
म्हाका खुणायता
पांचव्याचार रानामर्दी
तो रखरखता इंगळ्यावरी
सगळ्या वाठाराकूच
झोमून घेता
आपलेवटेन...

सोद म्हजो

चित्रकुटार रावून
हांवें म्हजे वाटेकडेन वळून पळयला
खंयच्या पोंताच्यान वयर चडलों
तें पोंत सोदपाचो यत्न करता
हिमालयाच्या तेमकातल्यान
वयर आयिल्लो पुनवेचो चंद्रीम
हिमशिखरां उज्वाडात भिजयता
आनी हांव,
चित्रकुट पर्वताचें तेमूक
सोदपाचो हावेस घेवन
चित्रकुटाची वाट चलत आसा...

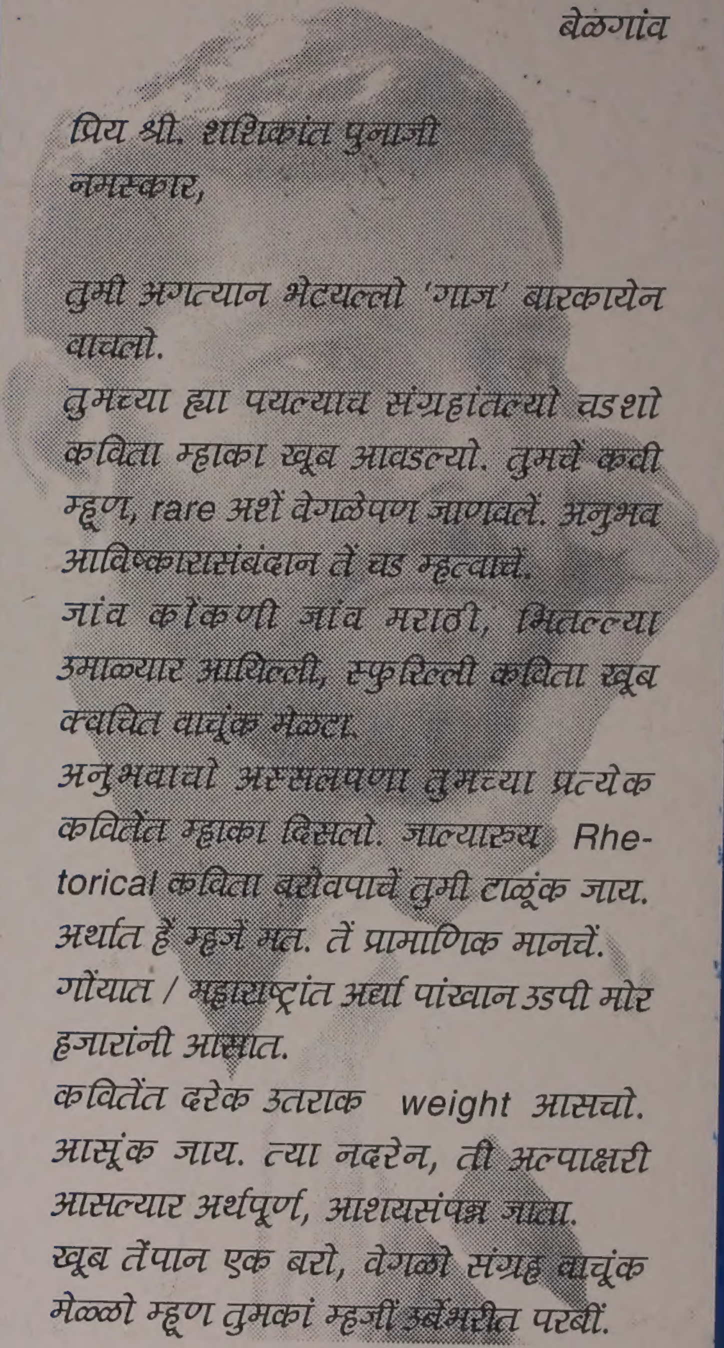

बेळगांव

प्रिय श्री. शशिकांत पुनाजी
नमस्कार,

तुमी अगत्यान भेटयल्लो 'गाज' बारकायेन वाचलो.
तुमच्या ह्या पयल्याच संग्रहांतल्यो चडशो कविता म्हाका खूब आवडल्यो. तुमचें कवी म्हूण, rare अशें वेगळेपण जाणवलें. अनुभव आविष्कारासंबंदान तें चड म्हत्वाचें.
जांव कोंकणी जांव मराठी, भितल्ल्या उमाळ्यार आयिल्ली, स्फुरिल्ली कविता खूब क्वचित वाचूंक मेळटा.
अनुभवाचो अस्सलपणा तुमच्या प्रत्येक कवितेंत म्हाका दिसलो. जाल्यारुय Rhetorical कविता बरोवपाचें तुमी टाळूंक जाय.
अर्थात हें म्हजें मत. तें प्रामाणिक मानचें.
गोंयात / महाराष्ट्रांत अर्दा पांखान उडपी मोर हजारांनी आसात.
कवितेंत दरेक उतराक weight आसचो. आसूंक जाय. त्या नदरेन, ती अल्पाक्षरी आसल्यार अर्थपूर्ण, आशयसंपन्न जाता.
खूब तेंपान एक बरो, वेगळो संग्रह वाचूंक मेळ्ळो म्हूण तुमकां म्हजीं उर्बेभरीत परबीं.

- शंकर रामाणी